

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

---***---

ĐÀO NGỌC NAM

**PHÂN TÍCH TÌNH HÌNH HUY ĐỘNG
VÀ SỬ DỤNG NGUỒN LỰC TÀI CHÍNH
TRONG CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC ĐẠI HỌC CÔNG LẬP
Ở VIỆT NAM HIỆN NAY**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2017

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

---***---

ĐÀO NGỌC NAM

**PHÂN TÍCH TÌNH HÌNH HUY ĐỘNG
VÀ SỬ DỤNG NGUỒN LỰC TÀI CHÍNH
TRONG CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC ĐẠI HỌC CÔNG LẬP
Ở VIỆT NAM HIỆN NAY**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Chuyên ngành: Kế toán

Mã số: 62.34.03.01

Người hướng dẫn khoa học:

1. PGS.TS. Nghiêm Thị Thà

2. TS. Hoàng Đức Long

HÀ NỘI - 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu trong luận án là trung thực. Những kết quả trong luận án chưa từng được công bố trong bất cứ một công trình nào khác.

Tác giả luận án

Đào Ngọc Nam

LỜI CẢM ƠN

Tác giả luận án xin trân trọng cảm ơn tập thể lãnh đạo, các Thầy, Cô giáo khoa Kế toán, Khoa Tài chính doanh nghiệp, tập thể cán bộ khoa Sau đại học, các Thầy, Cô trong Ban Giám đốc của Học viện Tài chính.

Tác giả đặc biệt xin gửi lời cảm ơn chân thành và sâu sắc nhất đến người hướng dẫn khoa học PGS.TS. Nghiêm Thị Thà và TS. Hoàng Đức Long đã nhiệt tình hướng dẫn và động viên tác giả hoàn thành luận án.

Tác giả xin trân trọng cảm ơn lãnh đạo và các cán bộ đã nhiệt tình trả lời phỏng vấn cũng như trả lời các phiếu điều tra và cung cấp các thông tin bổ ích giúp tác giả hoàn thành luận án.

Tác giả xin cảm ơn bạn bè, đồng nghiệp những người thân trong gia đình đã tạo mọi điều kiện, chia sẻ khó khăn và luôn động viên tác giả trong quá trình học tập và thực hiện luận án này.

Trân trọng cảm ơn!

Tác giả

Đào Ngọc Nam

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT.....	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG	vii
DANH MỤC SƠ ĐỒ, BIỂU ĐỒ.....	viii
PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu.....	1
2. Tổng quan nghiên cứu đề tài.....	3
2.1. Các nghiên cứu trong nước liên quan đến đề tài	3
2.1.1. <i>Các nghiên cứu về thực trạng tình hình và đổi mới phương thức huy động và sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đại học công lập, thực hiện cơ chế tự chủ tài chính của Trường đại học</i>	<i>3</i>
2.1.2. <i>Các nghiên cứu về phân tích tình hình huy động và sử dụng nguồn lực tài chính trong giáo dục đại học công lập.....</i>	<i>6</i>
2.2. Các nghiên cứu ở nước ngoài liên quan đến đề tài.....	10
3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu	13
3.1. Mục đích nghiên cứu	13
3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu	14
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	14
4.1. Đối tượng nghiên cứu	14
4.2. Phạm vi nghiên cứu	14
5. Câu hỏi và phương pháp nghiên cứu.....	15
6. Những đóng góp mới của luận án	28
7. Bố cục của luận án	29
CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ PHÂN TÍCH TÌNH HÌNH HUY ĐỘNG VÀ SỬ DỤNG NGUỒN LỰC TÀI CHÍNH TRONG CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC ĐẠI HỌC CÔNG LẬP.....	30
1.1. Quan niệm về nguồn lực tài chính và sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đại học công lập	30
1.1.1. <i>Nguồn lực tài chính cho phát triển giáo dục</i>	<i>30</i>
1.1.2. <i>Khái niệm nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đại học công lập</i>	<i>31</i>
1.1.3. <i>Huy động các nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đại học công lập</i>	<i>32</i>

1.1.4. Sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đào tạo công lập	34
1.1.5. Các nhân tố ảnh hưởng đến nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đại học công lập.....	34
1.2. Phân tích tình hình huy động và sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đại học công lập	39
1.2.1. Khái niệm về phân tích tình hình huy động và sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở GDDH công lập.....	39
1.2.2. Mục tiêu phân tích tình hình huy động và sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở GDDH công lập	42
1.2.3. Tổ chức phân tích tình hình huy động và sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở GDDH công lập	44
1.2.4. Nội dung phân tích tình hình huy động, sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đại học công lập.....	47
1.2.5. Các nhân tố ảnh hưởng đến phân tích tình hình huy động và sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đại học công lập.....	56
1.3. Kinh nghiệm phân tích tình hình huy động và sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đại học công lập một số nước trên thế giới và bài học cho Việt Nam	62
1.3.1. Kinh nghiệm phân tích tình hình huy động và sử dụng nguồn lực tài chính cho giáo dục đại học một số nước trên thế giới	63
1.3.2 So sánh nguồn lực tài chính huy động và sử dụng cho giáo dục đại học một số nước.....	67
1.3.3. Bài học về phân tích tình hình huy động và sử dụng nguồn lực tài chính cho các trường đại học công lập của Việt Nam	70
Tiểu kết chương 1	73
CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG PHÂN TÍCH TÌNH HÌNH HUY ĐỘNG VÀ SỬ DỤNG NGUỒN LỰC TÀI CHÍNH TRONG CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC ĐẠI HỌC CÔNG LẬP Ở VIỆT NAM	74
2.1. Tổng quan về hệ thống giáo dục đại học công lập ở Việt Nam	74
2.1.1. Quá trình hình thành và phát triển hệ thống giáo dục đại học công lập	74
2.1.2. Đặc điểm tổ chức quản lý tài chính và ảnh hưởng của nó đến phân tích tình hình huy động, sử dụng nguồn lực tài chính của các cơ sở giáo dục đại học công lập ở Việt Nam hiện nay	78
2.1.3. Phân tích khái quát tình hình huy động, sử dụng nguồn lực tài chính cho giáo dục đại học công lập Việt Nam những năm qua	82

2.2. Thực trạng phân tích tình hình huy động, sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đại học công lập ở Việt Nam.....	96
2.2.1. <i>Thực trạng tổ chức phân tích tình hình huy động, sử dụng nguồn lực tài chính của các cơ sở GDDH công lập.....</i>	<i>99</i>
2.2.2. <i>Thực trạng thực hiện nội dung phân tích tình hình huy động, sử dụng nguồn lực tài chính của các cơ sở GDDH công lập ở Việt Nam</i>	<i>104</i>
2.3. Đánh giá thực trạng phân tích tình hình huy động và sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đại học công lập	110
2.3.1. <i>Những kết quả đạt được về phân tích tình hình huy động và sử dụng nguồn lực tài chính của các cơ sở GDDH công lập.....</i>	<i>110</i>
2.3.2. <i>Những hạn chế về phân tích tình hình huy động và sử dụng nguồn lực tài chính của các cơ sở GDDH công lập.....</i>	<i>113</i>
2.3.3. <i>Nguyên nhân của những tồn tại.....</i>	<i>120</i>
CHƯƠNG 3: HOÀN THIỆN PHÂN TÍCH TÌNH HÌNH HUY ĐỘNG VÀ SỬ DỤNG NGUỒN LỰC TÀI CHÍNH TRONG CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC ĐẠI HỌC CÔNG LẬP Ở VIỆT NAM HIỆN NAY	
130	
3.1. Bối cảnh kinh tế, xã hội và định hướng phát triển của các cơ sở GDDH công lập	
3.1.1. <i>Dự báo tình hình kinh tế xã hội thế giới và trong nước</i>	<i>130</i>
3.1.2. <i>Định hướng phát triển cơ sở GDDH công lập.....</i>	<i>134</i>
3.1.3. <i>Quan điểm, phương hướng, nguyên tắc hoàn thiện phân tích tình hình huy động và sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đại học công lập.</i>	<i>136</i>
3.2. Các giải pháp hoàn thiện phân tích tình hình và nâng cao hiệu quả huy động và sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đại học công lập.....	144
3.2.1. <i>Giải pháp đổi mới mô hình quản trị cơ sở giáo dục đại học công lập theo cơ chế tự chủ của đơn vị sự nghiệp công lập trong lĩnh vực giáo dục đào tạo.....</i>	<i>144</i>
3.2.2. <i>Giải pháp hoàn thiện phân tích tình hình huy động, sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đại học công lập</i>	<i>147</i>
3.2.3. <i>Giải pháp tăng cường huy động và sử dụng nguồn lực tài chính trong các cơ sở giáo dục đại học công lập.</i>	<i>164</i>
3.3. Điều kiện thực hiện các giải pháp.....	180
3.3.1. <i>Khuyến nghị đối với cơ quan quản lý nhà nước về giáo dục đại học công lập</i>	<i>180</i>
3.3.2. <i>Khuyến nghị đối với mỗi cơ sở giáo dục đại học công lập</i>	<i>182</i>
Tiểu kết chương 3	186
KẾT LUẬN	187
CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU KHOA HỌC	190

TÀI LIỆU THAM KHẢO	191
PHỤ LỤC	199

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

CBVC	Cán bộ viên chức
CLPTGD	Chiến lược phát triển Giáo dục
CNH, HĐH	Công nghiệp hóa, hiện đại hóa
CSGDĐHCL	Cơ sở giáo dục đại học công lập
ĐCSVN	Đảng Cộng sản Việt Nam
ĐH	Đại học
ĐH LT B2 VHVL	Đại học liên thông bằng 2 vừa học vừa làm
GD&ĐT	Giáo dục và Đào tạo
GDDH	Giáo dục đại học
GDP	Gross Domestic Product
KT-XH	Kinh tế - Xã hội
KH&CN	Khoa học và Công nghệ
LĐHĐ	Lao động hợp đồng
NSNN	Ngân sách nhà nước
ODA	Official Development Assistance
OECD	Organisation for Economic Cooperation & Development
SV	Sinh viên
TSCĐ	Tài sản cố định
VHVL	Vừa học vừa làm
WTO	World Trade Organization

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1: Phân tích tình hình huy động các nguồn lực tài chính tại các cơ sở GDDH công lập	50
Bảng 1.2: Bảng phân tích quy mô đào tạo của các cơ sở GDDH công lập.....	51
Bảng 1.3: Bảng phân tích cơ cấu đội ngũ giảng viên.....	52
Bảng 1.4: Bảng phân tích tình hình sử dụng các nguồn lực tài chính tại các cơ sở GDDH công lập	54
Bảng 1.5. Phân tích chi đào tạo 1 sinh viên đại học chính qui.....	55
Bảng 1.6: Tỷ lệ chi của nhà nước và người dân cho đại học và.....	68
sau đại học năm 2013	68
Bảng 1.7: 10 nước chi thấp nhất cho mỗi sinh viên đại học trên GDP bình quân đầu người (2006-2012)	69
Bảng 1.8: 10 nước chi cao nhất cho mỗi sinh viên đại học trên tổng GDP bình quân đầu người (2006-2012).....	69
Bảng 2.1. Quy mô phát triển giáo dục đại học Việt Nam giai đoạn 2001-2014.....	76
Bảng 2.2. Tỷ lệ chi NSNN cho giáo dục đại học công lập trên GDP, tổng chi NSNN và tổng chi NSNN cho giáo dục	84
Bảng 2.3. Tỷ lệ thu sự nghiệp giáo dục đại học công lập trên GDP, tổng chi NSNN và tổng thu sự nghiệp giáo dục	85
Bảng 2.4: Mức trần học phí đại học	86
Bảng 2.5: Mức trần học phí các bậc đào tạo khác	86
Bảng 2.6. Tỷ lệ thu học phí giáo dục đại học trên NSNN chi cho GDDH, thu sự nghiệp giáo dục, thu sự nghiệp GDDH và thu học phí giáo dục.....	87
Bảng 2.7. Tỷ lệ thu dịch vụ giáo dục đại học trên NSNN chi cho GDDH, thu sự nghiệp GDDH và thu dịch vụ khoa học giáo dục.....	89
Bảng 2.8. Tỷ lệ thu khác giáo dục đại học trên NSNN chi cho GDDH, thu sự nghiệp GDDH và thu khác giáo dục	90
Bảng 2.9. Tỷ lệ các khoản thu trên tổng thu sự nghiệp giáo dục đại học	91
Bảng 2.10: Chi của ngân sách Nhà nước và người dân cho giáo dục ĐHCL	92
Bảng 2.11: Phân tích tình hình huy động nguồn lực tài chính	105
Bảng 2.12: Huy động nguồn lực tài chính từ hoạt động sự nghiệp	107
Bảng 2.13: Phân tích tình hình chi của trường Đại học Hà Nội	108
Bảng 2.14: Phân tích tình hình chi thường xuyên.....	109
Bảng 3.1: Tăng trưởng GDP tại Khu vực Đông Á và Thái Bình Dương.....	131
Bảng 3.2. Tốc độ tăng tổng sản phẩm trong nước 9 tháng các năm 2014, 2015 và 2016	134
Bảng 3.3: Hoàn thiện nội dung phân tích hiệu quả huy động và sử dụng nguồn lực tài chính của Đại học Hà Nội.....	161

DANH MỤC SƠ ĐỒ, BIỂU ĐỒ

Sơ đồ 1 : Quy trình tiếp cận luận án.....	16
Sơ đồ 1.1: Các yếu tố ảnh hưởng đến chất lượng đào tạo đại học.....	36
Biểu đồ 1.1: Bản đồ phân bổ chi tiêu công cho từng sinh viên theo % GDP đầu người (2006-2012)	70
Biểu đồ 2.2: Biểu đồ quy mô phát triển đội ngũ giảng viên.....	77
Biểu đồ 2.3: Biểu đồ quy mô phát triển sinh viên đại học	78